

Zhodnocení projektu VISK 9/I za rok 2014
Doplňování vybraných záznamů článků do báze ANL
v krajských a odborných knihovnách

Po zrušení oddělení článkové bibliografie a ukončení vlastního analytického zpracování seriálů a monografií v NK ČR se zpracování záznamů článků z celostátních periodik v roce 2012 ujaly krajské a některé odborné knihovny. Od této doby jsou záznamy článků z celostátních periodik zpracovávány v rámci kooperativních projektů.

Na rok 2014 krajské knihovny, Národní lékařská knihovna a KNAV podaly projekty zaměřené pouze na tvorbu bibliografických záznamů, které byly zaslány do databáze ANL bez vazby na plné texty.

V rámci těchto kooperativních projektů bylo v roce 2014 odpracováno celkem 8 932,5 hodin, z toho 213 hodin při koordinaci projektu a 8 719,5ⁱ hodin na zpracování záznamů článků, během kterých bylo vytvořeno a do báze ANL doplněno dle závěrečných zpráv řešitelů projektů 17 479 (17 502 dle hlášení koordinátorce projektů ANL) záznamů obohacených o jmenná a věcná metadata z periodických titulů vycházejících v letech 2010-2014. Předmětem koordinace, kterou zajišťovala pracovnice SVK v Hradci Králové, byly tyto činnosti: rozdělování a přerozdělování zpracovávaných titulů, doplňování excerpční základny, počítání výtěžnosti jednotlivých titulů, metodická pomoc při zpracování jmenných a věcných metadat, konzultace s garantem podprogramu VISK 9/I, komunikace s producenty odborných databází atd.

Ke konci roku 2014 se ke spolupráci v systému ANL podařilo nově získat Knihovnu Kabinetu hudební historie Etnologického ústavu AV ČR, v.v.i. Bez finanční podpory z projektu VISK9/I spolupracuje na budování báze ANL dalších 15 knihoven a producentů odborných databází.

Databáze ANL je cenným informačním zdrojem především pro rešeršéry a informační pracovníky a její doplňování má význam i v současné redukované podobě, což potvrzují průběžné výsledky výběrového šetření o využívání báze ANL, které v současné době probíhá v českých knihovnách. Proto se krajské knihovny, KNAV a Knihovna Kabinetu hudební historie rozhodly i v r. 2015 zpracovávat v kooperativní formě českou článkovou bibliografii (ANL) a plánují pokračovat do doby, než bude možné plně využít výstupů digitalizačních projektů a bude nalezeno odpovídající systémové řešení na národní úrovni. Národní lékařská knihovna se pro rok 2015 rozhodla pokračovat ve spolupráci s ostatními knihovnami a excerpovat tituly vybrané koordinátorem bez finanční podpory Ministerstva kultury. Tuto činnost bude nadále financovat z vlastních zdrojů.

Před tím, než došlo v r. 2011 v NK ČR ke zrušení oddělení analytického zpracování, činil roční přírůstek do báze ANL cca 79 tis. záznamů, z toho více než polovinu zaslala NK ČR. 13 tis. záznamů pocházelo z denního tisku. Excerpční základna periodik NK ČR obsahovala cca 240 pravidelně vycházejících titulů. V současné době se díky kooperačnímu programu ANL a zapojení odborných databází daří excerpovat kolem 220 titulů, z nichž většina je shodná s původní excerpční základnou NK ČR. Některé tituly v této původní excerpční základně nebyly, a zařazeny jsou nově, jiné naopak přestaly vycházet, nebo (jako v případě deníků Mladá fronta, Právo, Lidové noviny, Hospodářské noviny, atd.) se neexcerpují, protože jejich plné texty jsou k dispozici v databázi Anopress nebo Newton Media. Stále ovšem existuje skupina titulů, které by si excerpci zasloužily a na které už nezbývá kapacita. Odečteme-li excerpce celostátních deníků, bylo v roce 2010 zpracováno 66 tis. záznamů, v roce 2014 bylo do báze ANL zasláno od všech zpracovatelů celkem 56 565 záznamů, tedy o cca 10 tis. méně. Je třeba též upozornit, že jednotlivým excerpovaným titulům klesá výtěžnost, obsahují méně kvalitních článků a více reklam.

Závěr:

Přes snahu krajských a odborných knihoven se od roku 2011 nepodařilo nahradit excerpce Národní knihovny ČR v plné výši, v roce 2014 chybělo 10 tis. záznamů z odborných periodik, další problém spočívá v tom, že se zatím nepodařilo dohnat skluz a v projektech se většinou excerpují tituly s ročním zpožděním. To vše, jak naznačují výsledky výše zmiňovaného výběrového šetření, zpomaluje a komplikuje práci rešeršérů a informačních pracovníků knihoven, kteří tuto databázi využívají jako informační zdroj první volby, a kteří jsou nuceni nahrazovat chybějící analytické záznamy v bázi ANL vlastní excerpce titulů periodik.

Cíle projektu byly splněny. Stanovené standardy zpracování byly dodrženy. Významným přínosem projektu beze sporu je, že se pro rok 2014 udržela kontinuita ve zpracování dokumentů pro databázi ANL, která má dlouhou tradici a je vysoce oceňována knihovníky i uživateli. Velkým kladem je, že byla zachována a je nadále podporována kooperace knihoven v tvorbě české článkové bibliografie.

Pracovní skupina pro analytickou bibliografii důrazně upozorňuje, že článková bibliografie v ČR díky tomuto projektu sice pokračuje, ale v nedostatečné míře, v obtížných podmínkách a bez nezbytné koordinační a metodické podpory, kterou musí znovu začít poskytovat Národní knihovna ČR.

Příloha 1

Přehled zpracovaných záznamů v rámci kooperativních projektů

sigla knihovny	počet záznamů
CBA001	800
HBG001	1 003
HKA001	1 223
KLG001	1 125
KVG001	1 214
LIA001	1 000
OLA001	1 200
OSA001	1 575
PAG001	817
PNA001	6317
ULG001	653
ZLG001	600
ABA007	5 102
ABA008	550
Celkem	17 479

Počty záznamů odeslaných do báze ANL v r. 2014:

z VISK9/1:

(dle závěrečných zpráv: 17 479)

dle hlášení koordinátorce projektů: 17 502

v rámci širší kooperace: 39 063

celkem 56 565 záznamů

Příloha 2 Využívání báze ANL za roky 2009-2014

Báze ANL - počet online vstupů za roky 2009 - 2014

Měsíc	2009	2010	2011	2012	2013	2014
leden	3 956	4 327	4 558	4 649	4 102	4 407
únor	4 178	4 424	4 860	4 466	4 412	4 404
březen	5 535	6 065	6 220	5 225	5 067	4 440
duben	4 754	5 575	5 062	4 835	4 948	4 325
květen	3 720	4 334	3 826	3 974	3 635	3 248
červen	3 218	3 629	3 170	3 592	2 391	3 059
červenec	2 294	2 539	2 011	2 516	2 163	2 532
srpen	2 333	2 810	2 196	2 577	2 316	2 225
září	3 063	3 300	3 032	3 154	3 209	3 113
říjen	5 153	5 974	5 580	6 042	5 451	5 399
listopad	4 828	6 293	5 614	6 180	5 869	5 185
prosinec	3 632	4 072	3 499	3 197	3 622	3 161
Celkem:	46 664	53 342	49 628	50 407	47 185	45 498

Báze ANL - počet dotazů ročně (web)

Rok	I. Čtvrtletí	II. Čtvrtletí	III. Čtvrtletí	IV. Čtvrtletí	Celkem ročně	Měsíční průměr
2010	85 390	80 563	44 412	89 905	300 270	25 023
2011	93 895	68 876	39 325	88 577	290 673	24 223
2012	85 474	71 912	40 346	88 483	286 215	23 851
2013	74 172	60 907	45 585	77 359	258 023	21 502
2014	72 745	59 541	40 420	72 972	245 678	20 473

Báze ANL - počet dotazů ročně (Z39.50)

Rok	I. Čtvrtletí	II. Čtvrtletí	III. Čtvrtletí	IV. Čtvrtletí	Celkem ročně	Měsíční průměr
2010	34 096	27 311	21 302	32 453	115 162	9 597
2011	33 413	30 490	19 869	26 775	110 547	9 212
2012	29 736	33 227	36 271	38 445	137 679	11 473
2013	28 682	17 880	16 312	15 055	77 929	6 494
2014	15 560	12 907	14 440	17 273	60 180	5 015

Zpracovala Mgr. Eva Svobodová dle podkladů od kooperujících knihoven, závěrečné zprávy koordinátorky projektu Mgr. Zdeňky Mikulecké a s využitím statistických přehledů poskytnutých Mgr. Danielem Kindlem.

ⁱ Ne ve všech zprávách byl uveden počet odpracovaných hodin, při jejich výpočtu jsem v takovém případě vycházela ze stanovené normy 2 zázn./1hod.